

1 WSI SPOKOJNA, WSI WESOŁA

Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu to pomysł na całodzienną przygodę. Myszkuje po uroczych drewnianych chatkach, wachaj kolorowe kwiaty w ogródkach i odwiedź zwierzęta w zagrodach. Zwiedzać możesz też przez udział w grze terenowej. Szczególnie warto wybrać się tu w okolicach Wielkanocy, Dnia Dziecka czy Bożego Narodzenia i zobaczyć fantastyczne ozdoby. Cyklicznie organizowane są też miodobrania, żniwa i wykopki – sprawdź, co to, i dopasuj do każdego jeden z symboli narysowanych w tym punkcie na NIEMAPIE.

2 W TAJEMNICZEJ TWIERDZY

Jeśli lubisz przechodzić z latarką przez ciemne i tajemnicze tunele, interesują Cię pojazdy wojskowe i historia, jedź do twierdzy Modlin. Z jej wież rozciąga się jeden z najbardziej niesamowitych widoków na Mazowsze – widać z nich spotkanie rzek Wisły i Narwi. Zwiedzać możesz specjalnie przygotowanym dla dzieci szlakiem Bałki Murmańskiej, słynnego misia polarnego, który ponad 100 lat temu służył w polskim wojsku.

3 NA ROWERZE W KAMPINOSIE

Dotleń się w Kampinoskim Parku Narodowym i naciesz się dziwnym lasem – może nawet spotkasz łosia! Po parku biegnie zielony szlak rowerowy; pamiętaj jednak o pierwszeństwie pieszych i o tym, by nie zjeżdżać z trasy, bo dookoła rośnie cenne leśne runo. Koniecznie odwiedź Salę Edukacyjną KPN i zmierz się z questem „Tropem króla łosia”. Na cel wyprawy można wybrać też jedną z 12 polanek – wiele z nich wyposażonych jest w place zabaw i stoły piknikowe. Mapki i wszystkie informacje znajdziesz na stronie www.kampinoski-pn.gov.pl. Sprawdź, jak nazywa się samica łosia.

4 KOLEJKĄ NA PIKNIK

Stoi na stacji lokomotywa... i to niejedna! W Muzeum Kolei Wąskotorowej w Sochaczewie obejrzysz ciuchcie parowe, spalinowe i elektryczne. Tutejsze muzeum pełne jest dworcowych zegarów, starych maszyn i modeli pociągów. Wybierz się na wycieczkę Retro Kolejką do Osady Puszczańskiej PTTK w Tułowicach. Spakuj ulubione kanapki czy przekąski i wykorzystaj czas na rodzinny piknik. Jeśli Ci się podobało, następnym razem wybierz się w trasę szlakiem Piaseczyńsko-Grójeckiej Kolejki Wąskotorowej – przed odjazdem z Piaseczna odwiedź modelarnię i obejrzyj tamtejszą makietę. Wpraw ciuchcie na NIEMAPIE w ruch – dorysuj jej dym z komina.

5 NA DESZCZOWY DZIEŃ

Gdy pogoda nie dopisuje, wybierz się do Muzeum Motoryzacji i Techniki w Otrębusach, by obejrzieć zabytkowe samochody. Możesz się tam przejechać miniautkami albo wspiąć na słynny czołg Rudy 102 z serialu „Czterej pancerni i pies”, który na pewno znają Twój dziadkowie. Jeśli bliżej Ci do Płocka, koniecznie odwiedź Muzeum Mazowieckie. W Radomiu zajrzyj do Centrum Sztuki Współczesnej Elektrownia, a w Warszawie do Muzeum dla Dzieci w Muzeum Etnograficznym.

6 W MIEŚCIE -OGRODZIE

Miasto-ogród to pomysł urządzania miast pełnych zieleni. Jednym z najlepszych tego przykładów na świecie jest Podkowa Leśna, która nawet bardziej niż ogród przypomina miasto-las. Możesz tu wybrać się pociągiem, by pospacerować, a jeśli lubisz rowerowe wyzwania, wpisz w wyszukiwarkę „Rowerem przez Podwarszawskie Trójmiasto Ogrodów” i wybierz się na wyprawę po Podkowie Leśnej, Milanówku i Brwinowie. Oglądając po drodze piękne wille wśród drzew, wybierz swoją ulubioną.

7 NA TROPIE WYNAŁAZCY

Któż nie chciałby być wynalazcą! Od nazwiska jednego z nich powstało całe miasto. Philippe de Girard (wym. „żirard”) wynalazł maszynę do mechanicznego przedzenia lnu. Wyobraź sobie, że przenosisz się w czasie, i odwiedź pofabryczną dzielnicę z czerwonej cegły w Żyrardowie. Wybierz się do tamtejszego Muzeum Lniarstwa i podejmij wyzwanie zwiedzenia go ze specjalnym questem, o który możesz poprosić przy zakupie biletu. Przyglądaj się maszynom i po powrocie narysuj projekt własnego wynalazku.

8 LAS ZABAW

Wyobraźś sobie, jak wygląda świat z perspektywy wiewiórki? Możesz to zobaczyć, jeśli wybierzesz się na spacer w koronach drzew w parku przyrodniczo-edukacyjnym Dolina Wkry w Pomiechówku. Znajdziesz tam też ścieżkę przyrodniczą pełną niespodzianek, leśny plac zabaw do najbardziej wymyślnych wygibasów oraz park linowy. Po całym dniu harców wśród zieleni upewnij się, że nadal jesteś dzieckiem i nie wyrosła ci ruda kita. Jeśli wszystko jest na swoim miejscu, możesz spokojnie odpocząć na plaży nad rzeką Wkrą i odszukać na NIEMAPIE wszystkie ongonki wiewiórek! Wynik wpisz tutaj:

9 NAJWYŻSZE PALMY

Z dwóch puszczy: Zielonej i Białej wywodzi się lud Kurpiów, którzy kiedyś nazywali siebie Puszczakami. Ich niezwykła kultura pełna jest ciekawych szczegółów. Wśród ciekawych wytworów ich niezwykłej kultury są na przykład kapcie wypłatane z miękkiej części lipy albo ogromne palmy z kolorowych kwiatów, tworzone z okazji Niedzieli Palmowej. By dowiedzieć się o nich więcej, odwiedź Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce, które często organizuje rodzinne warsztaty. Wybierz się też do pięknego rezerwatu Czarnia na szlak bartni kurpiowskich, gdzie wśród starych sosen można zobaczyć drzewa bartne, czyli dawne ule.

10 KAJAKOWA PRZYGODA

Ahoj, przygodo! Nie ma to jak kajakowa wyprawa. Trzeba tylko pamiętać o kapokach i dobrym prowiancie. Na rodzinną przygodę z wiosłami mamy dla Was dwa pomysły na Mazowszu. Pierwszy to spływ malowniczą i łagodną rzeką Liwiec, który będzie dobrą okazją do zwiedzenia zamku w Liwie; do wyboru jest kilka wypożyczalni kajaków. Drugi to spływ rzeką Świder, na przykład dwugodzinna trasa Wólka Mładzka – Emów. Po zacumowaniu warto jeszcze wybrać się do Otwocka na spacer w poszukiwaniu świdermajerów, czyli wyjątkowych ażurowych willi z drewna.

11 POMYSŁY ZNAD WISŁY

Wypad nad rzekę to zawsze świetny plan, a co dopiero, gdy mamy do czynienia z królową polskich rzek! Na szerokiej i dzikiej plaży w Ciszycach z lachami (to płytkie jeziora będące dawniej rzeką) wsłuchaj się w dźwięki przyrody. Szum wody sprzyja rozmyślaniom – zabierz notes, żeby zapisać swoje nowe pomysły. Na plażę na Koziej Górze możesz wybrać się przy okazji wydarzeń organizowanych przez teatr Akt. A może rejs po Wiśle? Z Serocka popłyniesz z Żeglugą Mazowiecką, z Płocka Żegluga Płocką, a z Warszawy polecamy darmowe rejsy organizowane przez Dzielnicę Wisła.

12 LEŚNA PRZYGODA

A gdyby tak spędzić noc w lesie? Czy się na to odważysz? Razem z rodziną spakujcie namiot, śpiwory, latarki i ruszajcie w knieje! Lasy Państwowe wyznaczyły specjalne miejsca na nocne biwakowanie. W województwie mazowieckim można to zrobić m.in. w nadleśnictwach Celestynów, Chojnica i Dřewnica. Maksymalnie czteroosobowa grupa może tam spędzić dwie noce. Trzeba tylko uprzedzić e-mailowo leśników o Waszych planach. Jeśli wybieriecie Nadleśnictwo Celestynów, koniecznie odwiedźcie przy okazji tamtejsze centrum edukacji z placem zabaw i ścieżkę zdrowia.

13 RYCERSKIE ŻYCIE

Na zamku w Czersku można poczuć się jak rycerz. Wdrap się na obie zamkowe wieże tak szybko, jakby zbliżały się oddziały wroga. Z góry możesz podziwiać Wisłę i mazowieckie krajobrazy. Zajrzyj do zamkowych piwnic, a jeśli mało Ci wrażeń, weź udział w zamkowym queście dla starszych dzieci (dostaniesz go w kasie). W weekendy odbywają się tu najróżniejsze imprezy rycerskie, pikniki archeologiczne czy noce grozy! Przy ich okazji warto bliżej poznać rycerskie życie – obejrzieć broń i zbroje, a nawet przymierzyć prawdziwy hełm.

14 WYPRAWA NA BAGNA

Bagna to tajemnicze miejsca. Nigdy nie wiadomo, co skrywają podmokłe zarośla. Spacerując po drewnianych podestach, obserwuj je uważnie i dobrze nadstaw uszu. Wypatruj niezwykłej owadożernejszy roszarki okrągłolistnej, żurawii, bobrów czy nawet ogromnych łosii, które uwielbiają bagienne spacerować. Na Mazowszu polecamy odwiedzić zwłaszcza Bagno Całowanie i Goździkowe Bagno. Ciekawe, czy uda Ci się rozwiązać zagadkę ich nazw – pytaj o nie spotykanych na szlaku osób, a jeśli nikt nie będzie wiedział, sprawdź w internecie. Nakarm roszkę na NIEMAPIE – dorysuj muchy.

MAZOWSZE

NIEMAPA

WYCIECZKA NA ZDROWIE

AKTYWNY WYPOCZYNEK TO JEDEN Z NAJLEPSZYCH SPOSOBÓW, BY ZACHOWAĆ ZDROWIE I WZMOCNIĆ ODPORNOSĆ. PLANUJ ŚMIAŁO WYCIECZKI PO MAZOWSZU; WYSTARCY PAMIĘTAĆ O KILKU ZASADACH:

CIEPŁE RELACJE
ZABIERAJ NA WYCIECZKI BABCIĘ I DZIADKA, NAJLEPSZYCH PRZYJACIÓŁ I KUZYŃÓW. ŁADUJcie BATERIE, GROMADZĄC MIŁE WSPOMNIENIA. POCZUCIE BLISKOŚCI I WSPÓLNY ŚMIECH TEŻ WSPIERAJĄ UKŁAD ODPORNOSCIOWY.

ODPOWIEDNIE UBRANIE
NIE MAŹŁEJ POGODY, TRZEBA TYLKO ODPOWIEDNIO SIĘ UBRAC! NAJLEPIEJ NA CEBULKĘ!

ZDROWA PRZEKĄSKA
NA WYCIECZKI ZABIERAJ ZE SOBĄ ZAWSZE ZDROWE PRZEKĄSKI: OWOCE, ORZECHY, JOGURT CZY DOMOWE PLACUSZKI Z BANANÓW. PIJ DUŻO WODY!

HIGIENA
PAMIĘTAJ O CZĘSTYM MYCIU LUB ODKAŻANIU RĄK. JEŚLI KICHASZ LUB KASZLESZ, PRZYKŁADAJ DO NOSA I BUZI CHUSTECzkę LUB ZGIECIE ŁOKCIA.

A...PSIK!

ALE KICHA

WĘDRUJĄC PO MAZOWSZU, PODEJMIJ NASZE WYZWANIA:

W LESIE

STWÓRZ LEŚNY DZIENNIK Z BIWAKU LUB WYPRAWY. ZAPISUJ W NIM GATUNKI SPOTKANYCH OWADÓW I ZWIERZĄT, ZNALEZIONYCH GRZYBÓW, NAZWY DRZEW, KTÓRE OTACZAŁY TWÓJ NAMIOT, I OPISZ LUB NARYSUJ SWOJE PRZYGODY.

NAD RZEKĄ

BAWIĄC SIĘ NAD KTORĄŚ Z WIELU MAZOWIECKICH RZEK LUB W CZASIE KAJAKOWEGO SPŁYWU, ZAMKNIJ NA CHWILĘ OCZY I WSLUCHAJ SIĘ W OTACZAJĄCE CIĘ ODŁOŚY. POSTARAJ SIĘ ROZPOZNAĆ PRZYNAJMNIEJ PIĘĆ RÓŻNYCH ŹRÓDEŁ DŹWIĘKU. MOŻE USŁYSZYSZ STRENKĘ?

NA ZAMKU

WDRAPIAJ SIĘ NA JEDNĄ Z LICZNYCH NA MAZOWSZU ZAMKOWYCH WIEŻ. ZAPAMIĘTAJ WIDOK Z GÓRY I NARYSUJ GO PO POWROTCIE. BUSZUJĄC W ZAMKOWYCH PIWNICACH, ZAWSZE MIEJ PRZY SOBIE LUSTERKO NA WYPADEK SPOTKANIA Z BAZYLIJSKIEM. POPROŚ RODZICÓW LUB DZIADKÓW, ABY OPowiedzieli ci LEGENDĘ O TYM STWORZE.

NA WSI

BĘDĄC NA WSI LUB W SKANSENIE, POWĄCHAJ JAK NAZWIĘCZĄ RÓŻNYCH ROŚLIN. WSPOMINAJĄC PRZED ZAŚNIĘCIEM WYCIECZKĘ, POSTARAJ SIĘ PRZYPOMNIEĆ SOBIE WSZYSTKIE ZAPACHY. DOWIEDZ SIĘ OD KURPIÓW, JAK ZROBIĆ PAPIEROWE KWIATY NA PALMY, I SPRÓBUJ TEGO W DOMU LUB ZAPISZ SIĘ NA SPECJALNE WARSZTATY.

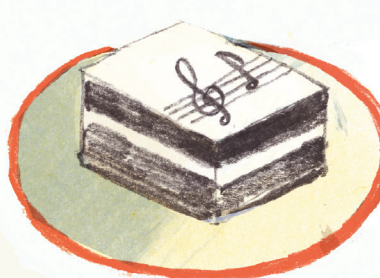
MAZOWIECKIE PRZYSMAKI

ZWIEDZAJĄC MAZOWSZE, PRÓBUJ LOKALNYCH POTRAW:

SÓJKI MAZOWIECKIE
PIEROGI Z KAPUSTĄ, BOCZKIEM LUB SŁONINĄ, KASZĄ JAGLANĄ I GRZYBAMI

WUZETKA
WARSZAWSKI WYNALEZEK SPRZED OKOŁO 70 LAT; NAZWĘ TO CIASTKO WZIĘŁO OD TRASY W-Z, PODOBNIENIE JAK KAWIARNIA W KINIE MURANÓW, KTÓRA JE SERWOWAŁA

MAZUREK CHOPINOWSKI
POPULARNY WYPIEK Z SOCHACZEWĄ INSPIROWANY MUZYKĄ FRYDERYKA CHOPINA

FAFERNUCHY
KURPIOWSKIE CIASTKA KORZENNE

SZLACHCICE
PIEROGI Z ZIEMIANKAMI

REJBAK Z OSTROŻENKI
BABKA ZIEMIACZANA Z GOTOWANĄ WIEPRZOWINĄ

MAZOWSZE

Mazowsze to smak jabłek z tutejszych sadów, barwne skanseny i tajemnicze ruiny zamków, świadków historii Polski. Weź NIEMAPĘ i przekonaj się o tym z najbliższymi. Rodzinne zwiedzanie może być pełne radosnych aktywności, takich jak kajakowanie krętymi mazowieckimi rzekami Liwiec czy Świder i rejsy po tych największych – Wiśle i Narwi. Równie przyjemne będą rowerowe wyprawy po niezmiernych lasach lub śladem urokliwych drewnianych willi. Miłośnicy przyrody z przyjemnością pobuszują po bagnach i skorzystają z leśnych placów zabaw, może nawet odważą się na nocny biwak w lesie! Z kolei amatorzy zabytków techniki mogą przejechać się ciuchcią z Muzeum Kolejki Wąskotorowej w Sochaczewie lub zgłębić działanie maszyn przędzalniczych w Muzeum Lniarstwa w Żyrardowie.

Na Mazowszu poznacie kulturę Kurpiów, tradycje i codzienność staropolskiej wsi, ideę miasta-ogrodu i wyjątkowy styl architektoniczny zwany świdermajerem. Wsluchajcie się w szum rzek i rozległych puszczy. Wypatrujcie losy i nasłuchujcie śpiewu żurawi. A gdzieś pomiędzy tymi wszystkimi przyjemnościami odkryjecie krainę w sercu Polski z całą jej bogatą historią.

NIEMAPA to seria nietypowych przewodników dla rodzin, które chcą wspólnie odkrywać otaczający je świat. Za pomocą zabawnych ilustracji i gotowych propozycji wycieczek przedstawiamy ciekawe miejsca, przyrodę i kulturę. Serię tworzą Mamy Projekt, a ilustracje wykonała Patrycja Bliuj-Stodulska. NIEMAPA Mazowsze powstała we współpracy z Samorządem Województwa Mazowieckiego. Wszystkie NIEMAPY można pobrać na www.niemapa.pl.

Mazowsze.
serce Polski